

ÖNYARGI

Yakın zamanda yaşadıklarımı düşünüyorum da kendi kendimden daha doğrusu insanlığımdan utanıyorum. Gerçekten bizde insan mıyız diyorum. Ben ve benim gibiler yaşamları boyunca nelerden mahrum bırakılmışız. Şu dünyada birilerinin izin verdiği kadar şeyleri öğrenmişiz. Onun dışında hiçbir şey öğrenmeden boşuna yaşamışız. Bizim buralarda meşhur bir deyim vardır; “deh gelip çüş gitmek” benzetme biraz ağır olacak ama insanın eşek gelip eşek gitmesi buna derler. Bence bunun bir başka anlatımı olmasa gerekir. Eğer insan kendi aklını kullanmasını beceremiyorsa o insan başka birisinin başına taktığı yularla çekilip istediği yere götürülen bir hayvandan ne farkı kalır? Tabiri caiz ise bir köpeğin sahibinin gösterdiği kişiye havlaması gibi...

Bunları niye söylüyorum; bunca senedir başkalarının kulaklarımıza doldurmuş olduğu iyi mi, kötü mü olduğunu düşünmeden önyargıyla bir yerlere saldırıp durmamızdır. Örnek mi istersiniz? İşte size anlatacağım olay bir toplumun hakkında yüz yıllardır kafalarda yer etmiş en kötü olumsuz düşüncelerden birisidir. Ne olduğu belirsiz bazı kişilerin bizlere yutturdıkları önyargı ve iftiralarla o güzelim insanlara (ötesini bilmem ama) bizler neler yapmadık. Yıllarca tarlalarında ekinlerine zarar verdik, tarlalarından sabanlarını çaldık, yakaladığımız hayvanlarına bile acımadık, ya öldürdük ya da götürüp uzak pazarlarda sattık. Bütün bunlar az gelmiş gibi sırf mezhepsel nedenlerle on iki eylül öncesi birçoğunun evlerini ateşe verdik. Bunlar aklıma geldikçe utanıyorum, midem bulanıyor. Bütün bunları niye mi yaptık? O insanların alevi, kızılbaş olmaları bizim için yeterli bir sebepti.

Peki, şimdi ne oldu da yaptıklarından pişmanlık duyuyorsun diye sormak elbette hakkınız. İşte bende bunu anlatarak biraz olsun içimi rahatlatmayı düşünüyorum. Anlatacaklarımı sabırla dinlemek isterseniz bana hak vereceğinizden eminim. Karanlık düşüncelerin pençesinden kurtulduğum için kendimi mutlu sayıyorum. Bundan böyle aynı kafada düşünenlere de karşı çıkmamdan dolayı adım “Kızılbaş, komüniste” çıktı. Varsın öyle desinler. Ben bundan gocunmuyorum artık.

Ben, Yolaklı köyündenim. Rahmetli babam beni on altı yaşında evlendirmiş yaşıım otuza varmadan beş tane çocuğum olmuştu. Eşim bizim köye bir hayli uzakta bulunan Deli Hacı köyündendir. Köylük yerde babadan kalık kırk dönümlük kıraç tarla ile ev geçindirmek hiçte kolay bir iş değildir. Bizim köyde birçok aile aynı durumdalar. Buna geçinmek denirse; insanlarımız her zaman yarı aç yarı tok didinip durmaktayız. Ara sıra iş buldukça çevremizde bulunan köylere taş duvar ustalığında gidip üç beş kuruş para kazanıyorum. Ama diğerlerinin benim gibi bir el becerisi olamadığından para kazanamıyor, yılın on iki ayı buldukları ile yetinmek zorunda kalıyorlar.

Her neyse; sözü fazla uzatmadan esas anlatmak istediğim konuya geelim. Tarihini şimdi pek hatırlamıyorum ama galiba bizin ildeki on iki eylül öncesi olayların bitiminden birkaç yıl sonraydı. O yıl yine tarlada ektiğimiz ekinler kuraklık nedeniyle istenilen verimi sağlamamıştı. Her yıl olduğu gibi bu sene de şartlar çok ağır geçeceğe benziyordu. Tarladan çıkan ekin bize yetmesi bir yana hayvanlara verilecek saman bile kışı yarıda bırakacak kadar yetersizdi. İşin kötü tarafı birikmiş olan borçlarımı nasıl ödeyeceğimdi. Bu durum beni kara kara düşündürüyordu. Benin durumumu bilen eşim Hayriye, bana bir öneride bulundu.

“Bizim köye git, orada babama ve kardeşlerime durumuzu anlat. Onların durumları çok iyidir. Belki biraz yardım ederler. En azından bişeyler verir seni boş göndermezler. Biraz para veya buğday verirlerse kötüsü mü olur” dedi. Ben, hanımın babasının ve kardeşlerinin ne derece cimri birileri olduğunu bildiğim için itiraz ettim. “Onlar kimseye günahını vermezler” dedim ama hanıma dinletemedim. “Sen hele git durumumuzu anlat, bundan ne kaybın olacak? Bir şey vermezlerse döner gelirsın, yolunu elinden alacak değiller ya. Elinde olunca tekrar ödersin” dedi.

Ben de hanımın bu söylediklerine uyarak gönülsüzce yola çıktım. Nede olsa denemekte yarar vardı. Bu sebeple bizimkilerin gerçek yüzünü de görecektim.

Kasım ayının sonuydu. Sabah erkenden yola çıktım. Üzerine binip rahatça gidip geleceğim eşeğim de yoktu. Kayınpederin köyüne yaya olarak gidip dönmem gerekiyordu. Hanımın dediği gibi buğday verirlerse onların traktörleri vardı. Köye getirip bırakırlardı. Verirlerse getirmek sorun değildi. Yol boyunca bunları düşünerek gidiyordum.

Bizim köyün yolu bir “Kızılbaş” köyü olan Aydınli’nın içinden geçiyordu. Oldum olası bu köyü ve insanlarını hiç sevmezdim. Sadece ben değil bizim o civarda bulunan Sünni köylerin hepsi de benim gibi düşünür, yakınlarında bulunan Kızılbaş-Alevi köylerine karşı her zaman düşmanca davranmaktan geri durmazlardı. Bizim köylüler hep söylerlerdi; mümkün olsa köyün yolunu değiştirip bir başka yerden geçmeyi çok isterlerdi ama doğal arazi şartları buna uygun değildi. Yapılacak bir şey yoktu, oradan geçmeye mahkûmduk.

Şimdi soracaksınız; “bu insanların size ne gibi bir kötülükleri oldu, ya da sizler oradan geçmenizi mi engelliyorlar?” Allah var! Şimdiye kadar öyle bir şey ne yaptılar ne de geçmişte yaptıklarını duymadık. Kimselere zarar veren birileri değillerdi. Yerine göre yardımsever oldukları biliniyordu. Bizim insanlarımızın onları sevmemesinin tek nedeni işin açıkçası, Alevi/Kızılbaş olmalarıydı. Kadınlarının, kızlarının başları açık dolaşıyorlardı. Bu da bizim köylerde olmayan bir şey olduğu için kimsenin hoşuna gitmezdi. Onlara selam vermek bile bizlere ağır geliyordu. Bizler büyüklerimizden böyle duyduk böyle öğüt aldık. Bu yüzden onları sevemedik işte...

Böyle düşünerek Aydınli köyüne geldim. Günün ilk saatleri olduğu için hayvanlarını köyün çeşmesinden sulamaya götüren birkaç köylüden başka kimseler ortalıkta görünmüyordu. Bunlardan yaşlı birisi ile karşılaş, ister istemez selam vermek zorunda kalmıştım.

Kayınpederin köyüne vardığımda yemek yerken durumumu kısaca anlatmamla herkesin yüzünün bir tuhaf değiştiğini görmüştüm. Sanki yardım istememiş de kendilerine sövmüş gibiydim. Daha doğrusu onların görünüşleri karşısında kendimi öyle hissetmişim. Yanılmamışım. Çok geçmeden bunun arkası da gelmekte gecikmedi. Kayınpeder ve iki kayınımdan hiçbir yardım alamadığım gibi aşağılayıcı davranışları ile beni yerden yere vurmaları yetmişti. Yok, efendim; mademki evimi geçindiremiyorsam ne diye evlenip kızlarının başını yakmışım. O zaman kızlarının daha uygun isteklileri varken ne diye benim gibi aç birisine vermişler. Daha neler neler... O sözleri yersen ye... Artık dayanamadım sofradan yarı aç yarı tok kalkmış, yediğim iki lokma ekmekte boğazımda kalmıştı. Kayınpeder yarım ağızla:

“Bu gece burada kalsaydın” dedi, “yarın sabah giderdin, hava da çok kötü oldu, neredeyse kar yağmaya başlayacak ”dedi. Ben ise:

“Sağ ol Baba, gitmem gerekiyor, ev yalnız” dedim ve yola çıktım. Kayın- anam arkamdan seslendi:

“Ömer, bekle biraz; çocuklara çökelek veriyim de götür,” dedi ama benim bekleyecek halin kalmamıştı. Köyden nasıl çıktığımı hatırlamıyorum.

Akşam yakındı. Sabahleyin bazen yüzünü gösteren güneş temelli kara bulutlar arasında kaybolmuştu. Zaman belirsizdi. Saatim olmadığından günün neresindeyim bilemiyordum. Hava gittikçe soğuyordu. Üzerimde ne bir palto ne de şemsiyem vardı. Önceleri hafiften serpeleyen yağmur gitgide şiddetini artırarak karla karışık yağmaya başlamıştı. Koşarcasına yol aldığım halde üzerimde ıslanmadık avuç içi kadar bez parçası kalmamıştı. Zaten yol üzerinde sığınıp bekleyeceğin bir barınak da yoktu. Olsa bile bu ıslak giysilerle zatürre hastalığına yakalanmam işten değildi. Bu arada eski ayakkabıların altları yer yer açılarak ayağıma çamurlu sular dolmuş, yürümem iyice zorlaşmıştı. Arada bir kayarak yere düşüyordum. Her yanım çamurlara belenmişti. Ölesiye bir güç harcayarak karanlık bastığımda Kızılbaş köyüne (yani yukarıda anlattığım Aydınli ’ya) ancak erişebilmişim ama bir adım daha atacak halim kalmamıştı. Kendimi yolun kenarındaki bir evin çatısının altına zor attım. Islak halimle biraz dinlenerek yola devam etmeye kararlıyım. Titreyip, dişlerim birbirine çarparak sonumun gelmesini bekler gibiydim. Böylece ne kadar zaman geçtiğini bilemiyordum. Birisinin elindeki lambayı üzerime tutup kolumdan çektiğini hissederek kendime geldim. Eli lambalı adam:

“Hemşerim, bu yağmurda ne bekliyorsun” dedi, “çok ıslanmışsın, hadi içeri gelsene!”

İrkildim. Öteden beri edinmiş olduğum ön yargılar gelip beynime yeniden saplanmıştı. Bu adanlar sağ bırakmazlar, kim bilir nasıl bir ölüm beni bekliyordu. Hele de, il merkezinde başkalarının organize ettiği olaylara fiilen katıldığımı biliyorlarsa...

“Şey” dedim kekeleyerek, “yağmurun dinmesini bekliyorum. Birazdan gideceğim de onun için...”

Adam:

“Tamam, hemşerim gidersin, hele benimle gel bakalım” diyerek sürükler gibi beni evinin merdivenlerine doğru çekmişti. Adamın bu hareketine direnecek gücüm yoktu. Kaderde bu da varmış. Kim bilir, biraz sonra beni nasıl bir sorgulama yapacaklardı. Bu kötü havayı da fırsat bilerek beni öldürüp bir yerlere gömmelerini kin nereden bilebilirdi ki. Bunları düşünüp adamım çektiği yöne isteksizce yürüyüp merdivenden üst kata çıkmıştım. Birlikte kapıdan içeri girdiğimde adam bir düğmeyi çevirip elektrik lambasını yakmıştı. İçerisi göz kamaştırıcı bir şekilde aydınlanmıştı. Geniş bir salondaydım. Burası, kapının arkasına kadar el dokuması kilimlerle seriliydi.. İçimden: “Şu kızıkların işine bak! Yıllardır köylerinde elektrik kullanıyorlar, oysa bizim köyümüzde elektrik yoktu. Ne zaman geleceği de belli değildi. Bu da ayrı bir noksanlıktı.

Kapının yanında durmuştum. Üzerimdeki giysilerden yerlere sular sızıyordu. Bir adım daha atarsam adamım yerdeki serili kilimleri çamur olacaktı. Bu arada yandaki kapı açıldığında orta yaşlı bir kadınla onun yanında çok güzel iki kız göründü. Kadınların üçünün de başları açıktı. Yabancı bir erkek olarak benden de sakındıkları yoktu. Beni görünce toparlanıp gitmeleri veya en azından başlarını örtmeleri gerekmez miydi? Kinse de bir hareket yoktu.

Adam seslendi:

“Fadime! Öyle durup aval aval bakmasana! Hiç mi adam görmediniz? Gelip kapımıza düşmüş işte. Durumu meydanda. Ne gerekiyorsa yapacağız.”

Tamam işte. Adam resmen “ne gerekiyorsa yapacağız” diye söyledi. Bu ne demektir? Kim bilir bana neler yapacaklardı. Bu andan itibaren ölümlerden ölüm beğen Ömer... Yazıklar olsun sana, ne halt ettin de gelip burayı buldun, körün kuyuya düştüğü gibi.

Adam kadınlara tekrar seslendi:

“Siz içeri girip kapıyı kapatın” dedi ve bana dönerek:

“Soyun! Üzerinde ne varsa çıkar bakalım, şuraya bırak,” dedi. Ben heyecanlanarak yalvarırcasına:

“Neee! Soyunmak mı? Ne olur acıyın bana. Elinize düşmüşüm. Çocuklarım var! Dedim.”

Adam:

“İşte onun için soyunmanı istiyorum. Biz burada erkek erkeğeyiz. Utanılacak bir şey olmasa gerek,” dedi. Bense istemeyerek önce ayağımdaki sökülmüş ayakkabıları ve arkasından da çamurdan ne renkte olduğu belli olmayan çoraplarımı çıkarmıştım. Adam bunları alarak kapının dışına bıraktı.

“Üzerindeki pantolonunu, gömleğini ve ceketini de çıkar” diyerek yandaki odaya girdi. Biraz sonra dışarı çıktığında kucağında giysiler vardı.

“Şunları giyinmeden önce içeri gir, şurada banyoluk var. Sobanın üzerindeki güğümdeki sıcak suyu oraya bıraktım. Temiz havlu kapının arkasında asılıdır. Bir duş al, atlet külotta koydum.”

Ben neler olduğunu bir türlü kavrayamıyordum. Adamın isteğine uyarak gösterdiği yere girerek kapıyı kapatmıştım. Artık yapacak bir şey yoktu. Adamın dediğini yapacaktım. Belki bunda da bir hayır vardır, diye düşündüm.

Banyonun içerisi mis gibi sabun ve deterjan kokuyordu. Yalan yanlış üzerime sular dökünüp. Temiz iç çamaşırı ve giysileri giyip çıktığımda tanımadığım adamla oturdıkları odaya girdik. Oda sıcaktı. Evi ısıtan sobanın üzerinde yemek tencereleri bulunuyordu. Tıpkı salonda olduğu gibi içerisi aydınlıktı. Ben içeri girince kadınlar bir saygı ifadesi göstererek oturdıkları divandan kalkarak bir yana çekilmişlerdi.

Evin sahibi elli, elli beş yaşlarında, orta boylu, yüzünden gülücükler eksik olmayan birisiydi. Hafif sakalı ve bıyıkları kırışmıştı. Eşi Fadime’nin de yarım örttüğü başörtüsünün altından

kırılmış saçları görünüyordu. Kızları ise neredeyse birbirinin aynısıydı. Cana yakın neşeli bir tavırları vardı. Yaşları yirminin altındaydı. İkisi de çok güzel ve bakımlıydılar.

“Şuraya sobanın yanına otur da biraz ısınıp kendine gelesin, çok üşümüştün” dedi adam. Gösterilen yere oturduğumda adamın eşi ve kızları yanıma yaklaşarak sıra ile bana “hoş geldin” dediler.

Ben, yanan sobanın verdiği rahatlığı düşünürken sofra kurulmuş bulunuyordu. Sofralarına buyur ettiklerinde yerimden kalkarak yemek masasının yanındaki sandalyelerden birisine kendimi bırakmıştım. Bizde böyle yemek masası yoktu. Döşeme üzerine konan meydan sinisinin etrafına toplanıp yemeklerimizi aynı kaptan yiyorduk. Burada ise herkesin ayrı bir tabağı vardı. Sofrada soba fırınında yapılmış çörekle domatesli bulgur pilavı vardı. Yemek kokularından çok acıkmış olduğumu anladım. Kayınpederin evinde karnım doyası bir yemek bile yiyememiştım. O da ne? Adamım eşi ve kızları da benimle birlikte sofraya oturmazlar mı? Ne garip şeyler oluyor, söylerlerdi de inanmazdım. Evin kadınları hiç tanımadıkları erkeklerle oturup sofrada yemek yiyorlardı. Bu bizim gelenek ve göreneklerimize tamamen aykırı bir şeydi. Tanımadığım bir sofrada tanımadığım kadınlarla birlikte yemek yiyorduk. Bu Alevi- Kızılbaşlar da ne kadar mezhepleri geniş insanlarmış meğerse. Daha doğrusu bizlerde böyle bir gelenek hiçbir zaman olmamıştı. Biz kadınlarımızı yabancılarla birlikte oturtup yemek yemek şöyle dursun hiçbir şekilde onlara göstermeyiz. Evlerimize yabancı birileri gelirse (ailemize çok yakın olmadığı sürece bu kendi köyümüzden de olabilir) hazırlanan yemekleri kapı aralığından alarak sofrayı biz erkekler kurarız. Bunları düşününce sıkıntıya düşmüştüm. Başımı kaldırıp kimsenin yüzüne bakamıyordum. Sıkıntıdan ne yiyip ne kadar yediğimi bilemiyordum. Benim sıkıntılı durumumu gördüklerinden mi her nedense sofrada kendi aralarında konuştukları halde benimle hiç konuşmamışlardı. Bana da bir şey sormamışlar, henüz kim olduğumu ve nereden gelip nereye gitmekte olduğumu sormamakta ısrar ediyorlardı. Ben de korkumdan filanca köyden filancaym demeye açıkçası korkuyordum. Onlar sormadıkça bende söylememekte kararlıydım.

Sofrayı kaldırdıktan sonra önümüze sıcak çaylar gelmişti. İşte buna diyecek yoktu. Aylardır hiç çay içmemişim gibi canım çekiyordu. İki bardak çay içtiğimde kendimi daha rahat hissetmeye başlamıştım. Henüz kim olduğunu bilmediğim ev sahibi bana dönerek:

“Eee arkadaş” dedi, “sormak ayıp olmasın ama aramızda muhabbetin yön bulması için birbirimizi tanımamız gerekiyor. Belki duymuş olmalısın, bana bu köyde Seyit Ali derler. Seyit Ali Güvenç... Sen de adını bağışla, kimsin, nerelisin? Bu havada nereden gelip nereye gidiyorsun?”

Çoktandır bu soruyu bekliyordum. Sıkıntılı bir durumda gerçek kimliğimi açıklayıp açıklamakta ikirciklenirken adının Seyit Ali olduğunu öğrendiğim ev sahibi bunu anlamış olma ki bana:

“Görüyorum ki çok sıkıntılı bir halin var. İnsan içindesin. Buna gerek yok. Kim olursan ol bizim konuğumuzsun. Hepimiz insanız. Şöyle serbest otur, rahat ol, tıpkı kendi evindeki gibi...”

Bu sözlerden sonra biraz kendimi toparlayıp ne olursa olsun kim olduğumu açıklamaya karar vermiştim. Belki de beni ve geçmişimi bilmiyor olabilirlerdi.

“Be ..be.. Ben, Yolaklı köyünden topal Selahattin’in oğlu Ömer’im, Ömer Çelik...” diye kendimi tanıttıktan sonra o gün için başımdan geçenleri anlatarak, yakınlarımdan hiç bir yardım alamadığımı da ekledim. Seyit Ali’ ve ailesi benim sözümü kesmeden ilgiyle dinlediler. Seyit Ali:

“Babanı tanıyorum” dedi. Hatırladığım kadarıyla yakın zamanda ölmüştü. Ama senin adın da bana yabancı gelmiyor. Hani şu Çorum olaylarından dolayı...”

Bunu duyduğum anda başımdan kaynar su dökülmüş gibi oldum. İşte şimdi kapana kısılmıştım. Olaylarda başkalarının kışkırtmasıyla bazı şeyler yapmıştım. Yangın filan çıkarmak, yakaladığımız solcu komünist Alevilere işkence yapmak gibi. Ama başka militan gurupların yaptığının aksine kimseyi öldürmemiştim. Olaylardan sonra ister istemez bazı yerlerde adım geçmişti. Bu yüzden korkmakta haklıydım. Benin korktuğumu anlayan Seyit Ali gülümseyerek:

“Korkmana gerek yok” diyerek aklımda kaldığı kadarıyla şu konuşmayı yapmıştı.

“Geçti o günler. Bundan sonra ne yapsak, neylersek ölenleri geri getiremeyiz. Önemli olan şimdi nasıl yaşayacağımızdır. Tarih boyunca bizlere yapılanlar yeni değildir. Ancak ben bunu bilir bunu konuşurum ve de böyle öğrenmişimdir ki hiçbir insan kötü değildir ama aklını

kullanmasını bilmeyip bunu başkalarının kullanımına verenler kötüdür. Tersini söylemek gerekirse insan başkalarının aklıyla yaşarsa bunun sonu gelmez.

Koyun misali, çoban ıslığını çalar ve onları istediği yöne çevirir. Başkaları kendi amaçları için onu hep kullanır. Bizim Çorum olayları aklını kullanamayanların başkalarına alet olmasından dolayı ortaya çıkmıştır. Dedim gibi aklını başkalarına vermiş cahiller tarafından çıkarılmış bulunmaktadır. İnsan, koyun olmadığı sürece aklıyla yaşar ve karanlığa düşmez. Bizler neyi paylaşamıyoruz? Uzat bakıyım şu ellerini. Bak bakalım senin elinle benimkinin bir farkı var mı? Kafamız, kolumuz bacaklarımız da öyle... Hepsi etten kemikten oluşmamış mı? Kendimizi bilir, birde paylaşmasını becerirsek bu dünyada herkese yer vardır. Ayrıca dağda bayırda hemen her yerde yaşayan her canlının da bizlerin üzerinde hakları vardır. Onlar bizlere birer emanettir. Bizin Alevi inancına göre her ne olursa olsun ona acımasını bilmek, kendi özüne ağır geleni başkalarına yapmamak, eline, beline, diline sahip olmaktır. İşte dört kitabın özü de budur. Geri kalanların hepsi hava cıva şeylerdir. Bizim insanlarımız binlerce yıldır böyle düşündükleri için ne yazık ki, sürekli horlanır zulüm görürler ve de toplu katliamlara uğrarlar ama bizler doğru bildiğimiz bu yoldan dönmeyiz. Bundan böylede döndürülmenin olanağı yoktur. Bu söylediklerimi iyi anlamak için bir insanın özverili davranıp bazı şeyleri araştırması gerekir. Bunun yolu da her zaman bilimsel düşünmek, araştırmak ve okumaktan geçer. Bizim pirimiz Hünkâr Hacı Bektaşî Veli, boşuna söylememiş, “Bilimden Gidilmeyen Yolun Sonu Karanlıktır” diye. Önce insan olacaksın, seveceksin. Seven insan başkalarını da sever diğer canlıları da... Bilinin göstermiş olduğu yoldan yürümeyen insanlar binlerce yıldır hayallerin, hurafelerin peşinden koşmuşlar ama sonunda ne olmuş? Koskocaman bir hiçlik... Bak sen bu haneye gireli hep korkuyorsun. Bu senin gözlerinden okunuyor. Bu korkunun nedeni yüzyılların vermiş olduğu birikimdir. Bizim gibi bir toplumun olmadık şeylerle suçlaması ve bu asılsız şeylerin başka bir toplumun genlerine işlemiş olmasıdır. Bundan dolayı insanlar birbirlerine önyargılı davranıyorlar. Bu da insanların bilimsel düşüncelerden uzak olmalarını, orta çağ zihniyetinden kurtulamadıklarını gösteriyor. Bir örnek daha verirsek Ulu önder Atatürk boşuna söylememiş, “Hayatta En Hakiki Mürşit Bilimdir Fendir” diye. Bilimin gösterdiği yoldan gidip birbirimize hoşgörülü davranmasını bilirsek, bu dünya bizlere bambaşka görünecektir. Bana göre sen daha gençsin, bazı şeylerin henüz farkında değilsin. Bizim hanemize kim girerse girsin, eşikten içeri herkes ana bacıdır. Bunun tersi hiçbir zaman düşünülemez. Düşünen olursa o kişi bizden değildir. Sevgi bizim dinimiz olduğu için bizler böyle düşünürüz ama elin karanlık düşünceli yobazı bizlerin bu insani yönlerini her zaman başka şeylere yorumlamıştır. Cehalet dediğinde budur işte. Anlayıp dinlemeden peşin verilen ve uydurulan saçmalığın daniskasıdır. Ben ve ailemin sana karşı yaptığı insani davranışı bizim Alevi köylerinin hangisine gitsen aynısını yaparlar; sanma ki burada bir Seyit Ali böyle davranır. Sıradan insanlarımız belki benim gibi konuşamaz ama emin ol ki bizim sana yaptığımız insani davranışı herkesten görebilirsin. Bu davranışlarından da hiç kimse bir karşılık beklemezler. Düşene vurmak gerekmez, asıl olan onu elinden tutup kaldırmasını bilmektir. İnsan olarak bu da zor bir şey değildir. Zamanı gelince hepimiz ölüp gideceğiz ve aslımız olan toprağa karışacağız. Bu yüzden geçici olarak yaşadığımız dünyada kimsenin kimseye hayatı zehir etmeye hakkı olmasa gerektir.”

Seyit Ali, bu anlattıklarımın dışında birçok şeyler de anlattı ama sıkıntımdan ancak bunları kafamda tutabildim. Anlatılanlardan anladıklarım ve o evdeki davranışlar bana yetmişti. Bir deyimle; “insan olmuştum.” Çünkü, bu sözler hayatımda ilk defa duyduğum şeylerdi. O an için karamsardım, fazla etkilenmemiştim ama zaman geçtikçe bu sözlerin değerini daha iyi anlamıştım. Şunu belirtiyim ki aradan bilmem kaç yıl geçti ama bu söylenenleri unutamıyor, zaman zaman kendi kendime tekrar edip tartıştığım kişiler de anlattığımı da belirtmeden geçemeyeceğim.

Bana yapılan bu insani davranış karşısında iyice sıkılmıştım. İzin alıp gitmeyi düşünüyordum ama üzerimde giysi diye ne varsa Seyit Ali’nindi. Ne deyip de yola çıkacaktım. Sanki bu rahatsızlığımı anlamış gibi yine Seyit Ali imdadıma yetişmişti.

“Bak Ömer Efendi” dedi, “karla karışık yağmur yağmaya devam ediyor. Bu saatten sonra giderim diye akıl etme sakın. Bu gece bizimle kal, konduğumuz ol, yarın sabah gidersin.”

Teklifine itiraz edecek ortamda olmadığım için ses çıkarmamamdım Yalnız:

“Sizlere daha fazla yük olmak istemezdim” diyebildim.

Seyit Ali:

“Bırak o gibi düşünceleri, yük olmakta neyin nesiymiş. Sen içini rahat tut” dedi.

Seyit Ali’nin söylediklerini neredeyse bütün gece düşünmüştüm. Bu insanların bana yapmış olduğu insani davranışlar bile şüphelerimi bütünüyle dağıtmamıştı. Çorum olaylarına karışmış olduğumu biliyorlardı. Şimdi ellerindeydim. Ne olur ne olmaz bakarsın Seyit Ali elinde silahı ile yanıma girerse ve de “ulan kalk bakalım geçmişte yaptıklarımın hesabını ver bakalım” derse, ne yapabilirim. Olur mu, olur. Bu insanların neyine güvenip evlerinde ne diye yatıp kalıyorsun be aptal Ömer...

Her neyse; güçte olsa o geceyi herhangi bir şey olmadan kazasız belasız atlatmış, sabah erkenden kalkıp, yine zorunlu olarak Seyit Ali’nin giysilerini giyip yatağın kenarına oturup beklemeye başlamıştım. Ev halkına ayıp olur mu bilmem ama, giysilerim üzerimde olsaydı burada bir dakika bile kalmayı düşünmüyordum. Kimseye görünmeden evden çıkıp gidebilirdim.

Yattığım odaya göz attığımda her yerin kitaplarla dolu olduğunu görmüştüm. Birçokları kalın kalın kitaplardı. Hiç birisi birine benzemiyordu. Hayret! Bu adam bu raflardaki kitapların hepsini okumuş olabilir mi, buna olanak var mı* diye kendi kendime sorup düşünmeden edemiyordum. Kim bilir, içlerinde neler yazıyordu. Bu kitapları okuyan insanda ancak Seyit Ali gibi birisi olur ancak. Onun kadar güzel konuşur ve benim gibi birisine böyle davranırdı. Yoksa bu iş nasıl olabilirdi ki. Ben bunları düşünürken Seyit Ali bir kucak odunlarla odaya geldi. Sobayı yakacaktı. Giyinmiş olarak yatağın ucunda oturduğumu görünce: “Günaydın Ömer efendi” dedi, “erken kalkmışsın, yoksa rahat edemedin mi?”

Artık korkacak bir durum kalmamış olduğundan içim rahattı. Ben de ona:

“Günaydın” dedim, Allah sizlerden razı olsun. Oldukça rahattım. Çok iyi uyudum.”

O arada Seyit Ali’nin eşi Fadime de, elinde benim giysilerimle içeri girip getirdiklerini yanıma bırakarak:

“Giysilerini yıkayıp kuruttuk kardeş” dedi, “İstersen giyebilirsin.”

Ben ise buraya geldiğimden beri neler düşünüyor, karşılığında neler görüyordum. Bundan dolayı utancım durmadan artıyordu. İçimden bizi bu hallere getirenlerin Allah belalarını versin diyordum. Akşamdan beri sanki bir düş görüyor kâbus yaşıyor gibiydim.

“Zahmet etmeseydiniz Fadime Bacı” dedim. “benim karı yıkardı.”

“Ne zahmeti bre kardeş” dedi, “evimize gelmiş birisine hizmet etmenin zahmeti mi olurmuş. Seni çamurlu giysilerle bıraksaydık el âlem bize ne demezdi. Biz insanlık görevini yapıyoruz. Sen içini rahat tut, gerisini düşünme hiç.”

Çok geçmeden önümüze kahvaltı masası da gelmişti. Sessizce kahvaltımızı yapmıştık. Kahvaltı masasında yine Seyit Ali’nin eşi ve kızları da vardı. Ne kadar edepli terbiyeli oldukları her hallerinden belli oluyordu. Seyit Ali:

“Kızlarım eskizdirler” dedi. “İkisi de Çorumda Atatürk lisesinde okuyorlar. Ben okumaları için ne gerekiyorsa yapmaya çalışıyorum. Bizim ülkemizde genellikle erkek çocukların okutulması için gayret gösterilir, çok yerde de kız çocuklarını okula göndermekten çekinirler. Bu çok yanlış bir düşüncedir. Burada asıl önemli olan kızların da okutulmasıdır. Kızlar okutulmaz ise toplumun yarısı eksik demektir. Çağdaş bilgilerle donanmış bir kadının dünyaya bakış açısı da değişik olur. Okuyan kadının öğrendikleri doğurup büyüttüğü çocuklarına da yansır. Okumamış cahil kadın ne yapacak? Başkaları ne derse ona uyacak. Kendisinin yapmakta yükümlü olduğu şeyler karşıdakinin dünyasal görüşlerine bağlıdır. O insanın neyi doğru, neyi yanlış söylediğini nereden bilecek. Beyinleri başkalarının ellerinde tutsak olan kişiler ne yapar? Bunu kurtulmanın tek yolu kendi kafanla düşünmesini bilmektir. Bunu da ancak bilimsel düşünceyle öğrenebilirsin. Çağın insanı olabilmekte budur işte.”

Seyit Ali’nin bu konuşmalarına ister istemez katılmadan edemezdim. Bu arada merak ettiğim bir şeyi de sormadan duramadım.

“Odada çok kitaplar var. Sen bunların hepsini okudun mu?”

“Evet, hemen hemen hepsini okudum sayılır. Âmâ aşağıda gördüğün kalın takım kitaplar ansiklopedilerdir. Onları okunmadan ziyade bilmediğin konularda başvuru kaynağı olarak

kullanılırlar. İçlerinde ne arasan vardır. Bu kitapları yalnız ben değil kızlarımda okuyorlar. Ayrıca komşulardan da ödünç alıp okuyup getirenler vardır” dedi.

Kahvaltıdan sonra yerimden kalkarak gitmek için izin istedim. Seyit Ali:

“Artık gidebilirsin ama gitmeden önce şunu öğrenmek isterim; ne kadar paraya gereksinimin vardı?”

Söyledim.

“Al öyleyse o parayı sana ben veriyorum. İşin görüle. Elinde olunca ödersin” diyerek cebinden çıkardığı parayı sayarak elime tutuşturmuştu. Şaşkınlığımdan ağzımı açıp bir kelime bile söyleyemeden o, tekrar bana:

“Dışarıda bir merkep yükü buğday hazırladım, çocuklarına un yaptırırsın. Sonrasında harman zamanı yeni mahsulün çıkınca getirirsin, eğer yine sıkıntıda olursan benden yanı helal olsun, eşeğe vuralım götür. Eşegin sıpasını köyde bırakıyorum. Köyüne varıp yükünü indirdikten sonra hayvan koşarak geri gelir. Bilirsin eşekler sıpalarına çok meraklıdır. Giderken biraz zor giderler ama gelirken arkalarından yetişilmez olurlar.”

İyiliğin ve insanlığın bu kadarını görmemiştim. Sanki düş görüyor gibiydim. Kendimi bambaşka bir dünyada sanıyordum. Meğerse çevremizde nasıl birileri yaşıyormuş da bizim haberimiz yokmuş. Gör işte, cehaletin gözü kör olsun! Başka bir şey söylememe gerek yok sanırım.

Rumuz: Acı Yudum